

I. Економски движења во периодот јануари - јуни 2002 година

Анализата на макроекономските остварувања во Република Македонија во првата половина од 2002 година укажува на задржана ценовна стабилност, но забавен економски раст во услови на висок пад на индустриското производство и зголемен дефицит во надворешно-трговската размена. Имено, безбедносната и економската криза од минатата година имаа продолжен негативен ефект врз функционирањето на македонската економија и во првата половина од 2002 година.

Табела 1

Основни економски индикатори

	XII.2001	I.2002	II.2002	III.2002	IV.2002	V.2002	VI.2002	I-VI.2002/ I-VI.2001
индустриско производство (месец/ист месец од претходна година, во %)	-23,3	-21,6	-15,4	-7,2	-5,3	-19,3	2,0	-11,2
трошоци на животот (месец/претходен месец, во %)	0,2	1,1	0,1	0,5	0,7	0,3	-1,1	2,5
цени на мало (месец/претходен месец, во %)	-0,2	0,4	0,3	0,2	1,1	0,8	-0,5	1,5
- стоки	-0,1	0,4	0,3	0,3	1,7	0,5	-0,8	0,4
- услуги	-0,4	0,5	0,2	0,0	0,1	1,6	0,1	3,8
цени на производители на индустриски производи (месец/претходен месец, во %)	-0,3	-0,1	0,5	0,1	1,3	0,3	-1,3	-1,6
								VI.2002/ XII.2001 (во %)
број на вработени (во апсолутен износ)	292.892	291.695	291.974	291.771	291.034	279.677	279.479	-4,6
								I-VI.2002 (просек)
просечно исплатена нето плата по работник (по месеци, во апсолутен износ)	10.592	11.027	10.662	10.961	10.762	11.096	11.217	10.954
								I-VI.2002 (вкупно)
(по месеци, во милиони денари)								
промет во трговијата	10.618	8.451	8.603	9.757	10.756	9.803	10.807	58.179
- трговија на мало	4.270	3.424	3.573	4.005	4.113	4.130	4.419	23.665
- трговија на големо	6.348	5.027	5.030	5.752	6.643	5.673	6.388	34.514
вкупни буџетски приходи	8.147	2.801	6.941	8.121	5.853	5.016	4.871	33.604
вкупни приходи на фондовите	4.226	3.239	3.763	3.824	4.139	3.685	3.936	22.586
вкупни буџетски расходи	8.360	5.625	5.269	5.984	5.953	4.864	5.350	33.045
вкупни расходи на фондовите	4.343	3.994	3.657	3.776	3.784	3.801	4.005	23.017

Извор: Завод за статистика на Република Македонија и Министерство за финансии

Од аспект на одржувањето на ценовната стабилност, во првата половина од 2002 година беше одржана ниска и стабилна стапка на инфлација, детерминирана главно од фактори од немонетарен карактер (промени кај цените на земјоделските производи, цената на нафтата на светските берзи, цените во услужниот сектор, сл.). Со тоа, и во првото полугодие од 2002 година крајната цел на монетарната политика (ценовна стабилност) беше успешно остварена, а девизниот курс на денарот во однос на еврото, како нејзин интермедијарен таргет, беше задржан на стабилно ниво.

Како и во 2001 година, индустриското производство во првите шест месеци од 2002 година забележа намалување и со тоа отстапи од вообичаените движења за овој период од годината. Продолжението на економската криза и сеуште евидентните последици од шокот во претходната година имаа неповолен одраз врз производствената активност во земјата, што резултираше со висок пад на физичкиот обем на индустриското производство. Во согласност со ваквите движења во економијата и спроведените структурни реформи, во првото полугодие од 2002 година

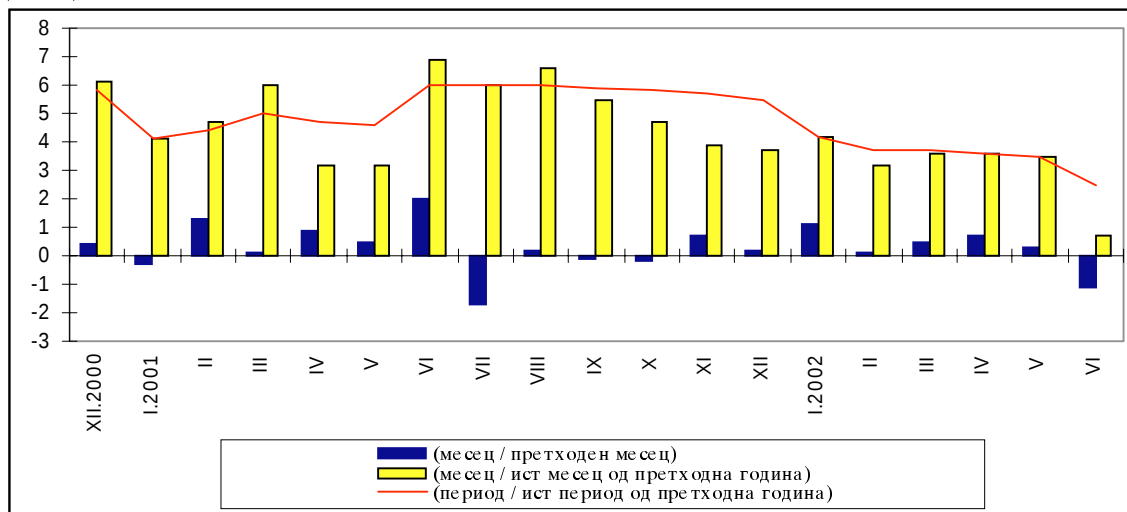
се намали и бројот на вработените во Република Македонија. Истовремено, поголем дел од договорите со странските партнери не беа обновени, а надворешно-трговската размена во првото полугодие од 2002 година оствари пораст од само 0,4% во однос на истиот период од претходната година (остварената размена во периодот јануари - јуни 2002 година претставува 49,2% од вкупно остварената размена со странство во 2001 година).

Во првата половина од 2002 година, беше регистриран значаен пораст на приходите на буџетот, при поумерен пораст на расходите. Имено, подобрената дисциплина на даночните обврзници и приливите од странски донации и кредити резултираа со зголемување на буџетските приходи, при истовремено значително намалени расходи на буџетот за одржување на безбедносната состојба во земјата. Притоа, со цел спроведување на конзистентна макроекономска политика, продолжи координацијата на монетарната и фискалната политика.

1.1. Движење на цените

Во првата половина од 2002 година, НБРМ продолжи со успешното реализирање на крајната цел на монетарната политика - одржување на ценовната стабилност, преку одржување на стабилен девизен курс на денарот во однос на еврото. Имено, стапката на инфлација во Република Македонија во анализираниот период се задржа на ниско (едноцифрено) и стабилно ниво. Така, просечната стапка на инфлација, изразена преку движењето на трошоците на животот, во првите шест месеци од 2002 година изнесуваше 2,5% и беше значително пониска од просечната стапка остварена во претходната година (5,5%). Во услови на виска ликвидност во економијата (ефекти од евро - конверзијата, реформата на платниот промет, намалувањето на државните депозити), НБРМ преку аукциите на благајнички записи и девизните трансакции делуваше во насока на стерилизирање на вишокот на ликвидност, заради остварување на целите на монетарната политика. Меѓугодишната стапка на инфлација (јуни 2002 / јуни 2001 година) изнесуваше 0,7%, при што треба да се има предвид високата споредбена основа од јуни минатата година, кога беше регистриран невообичаен пораст.

Графикон 1
Трошоци на животот
(во %)

Движењето на инфлацијата во првото полугодие од 2002 година беше детерминирано од влијанието на неколку фактори:

а) Пораст на цените на земјоделските производи (првенствено на зеленчукот) во јануари, март и април 2002 година, што се одрази врз порастот на трошоците во категоријата исхрана. Зголемувањето на цените на зеленчукот е вообичаено за пролетните месеци од годината, поради извоз на поголем дел од домашното производство на ран зеленчук со што се намалува понудата на домашниот пазар. Сепак, во иста насока оваа година делуваа задоцнетото производство на ран зеленчук, повисоката царина за увоз на зеленчук и доминацијата на увезени земјоделски производи при намалена домашна понуда;

б) Зголемување на цените на нафтените деривати во март и април 2002 година, во согласност со движењата на цената на суровата нафта на светските берзи. Тоа се одрази врз пораст на трошоците за сообраќајни средства и услуги;

в) Висок пораст на цените на ПТТ услугите (цените на импулсите и претплатата во фиксната телефонија) во мај 2002 година, што детерминираше поизразен пораст на трошоците за услуги.

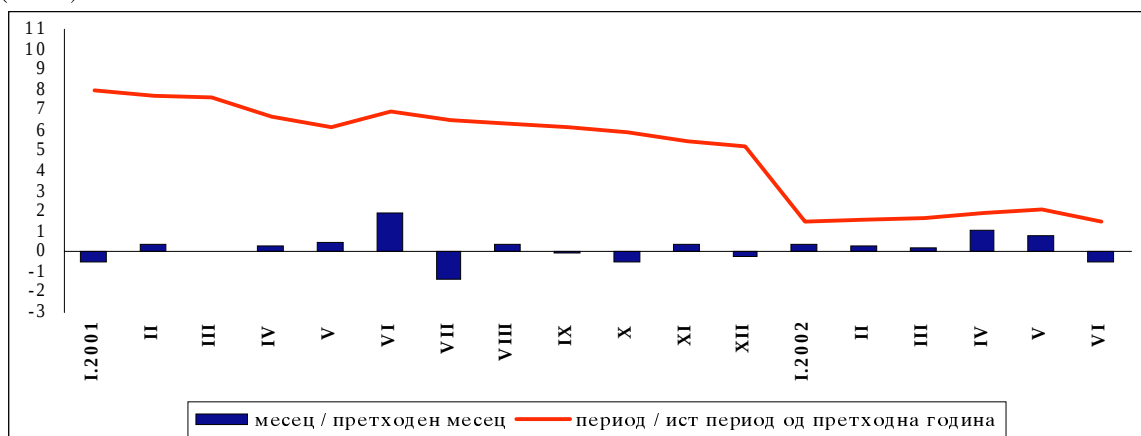
Структурно набљудувано, во периодот јануари - јуни 2002 година во однос на истиот период од претходната година, поизразен пораст на трошоците на животот е регистриран кај трошоците за исхрана (за 3,4%), домување (за 1,9%) и сообраќајни средства и услуги (за 1,2%), како категории со позначајно учество во вкупниот индекс на трошоци на животот.

Динамички анализирано, од јануари до мај беа регистрирани умерени месечни стапки на инфлација, додека во јуни беше регистрирана месечна дефлација под влијание на сезонски фактори. Притоа, највисок пораст на месечна основа беше остварен во јануари (1,1%), што се должи на повисоките трошоци за исхрана поради поскапувањето на земјоделските производи, предизвикано од намалената понуда на домашниот пазар. Исто така, поизразен месечен пораст од 0,7% беше регистриран во април, кога доминираше ефектот од зголемувањето на цените на земјоделските производи и цените на нафтените деривати.

Во македонската економија движењето на трошоците на животот во голем дел е детерминирано од движењето на цените на мало. Тие вообичаено се под влијание на идентични фактори и се движат во иста насока, но со различен интензитет на промена. Така, цените на мало во првата половина од 2002 година во однос на истиот период од минатата година остварија просечен пораст од 1,5%. Притоа, најмногу се зголемени цените на земјоделските производи (за 6,3%) и цените на услугите (за 3,8%). Стапката на пораст на цените на мало на годишна основа (јуни 2002 / јуни 2001 година) изнесува 0,8%.¹

¹ Трајната (базична) стапка на инфлација, изразена преку движењето на цените на мало, од која е исклучено влијанието на цените на прехранбените производи и цените на енергијата (нафта и нафтени деривати, гас, струја и сл.) во јуни 2002 година изнесуваше 2,6% на годишна основа. При пресметката, како база е земен просекот од 2001 година. *Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.*

Графикон 2
Цени на мало
(во %)

Динамиката на движење на цените на мало по месеци во првата половина од 2002 година соодветствува со динамиката на трошоците на животот. Така, во првите пет месеци од полугодие цените на мало бележеа умерен месечен пораст, додека во јуни нивото на цените забележа пад на месечна основа. Највисок пораст е регистриран во април (1,1%), поради порастот на цените на зеленчукот и нафтените деривати.

Вредноста на потрошувачката кошница за исхрана и пијалоци² во јуни 2002 година изнесуваше 10.369 денари и беше речиси на идентично ниво како и во јуни минатата година. Имено, високиот пораст регистриран во категоријата "свежо и преработено овошје" (за 10,7%) беше неутрализиран со високиот пад на вредноста во категоријата "свеж и преработен зеленчук" (за 15,0%).

Анализата на движењето на цените на производителите на индустриски производи во првата половина од 2002 година укажува на нивна детерминираност од промените на цените на производителите на нафтени деривати во Република Македонија, кои се менуваа зависно од движењето на цените на суровата нафта на светските берзи. Така, значително пониското ниво на светските цени на нафтата во првите шест месеци од 2002 година, во однос на истиот период од претходната година (за 13,2%³) придонесе за намалување на цените на производителите на енергија (за 5,4%), поради високиот пад на цените во производството на нафтени деривати (за 14,5%).⁴ Следствено, цените на производителите на индустриски производи во првата половина од 2002 година беа пониски за 1,6%. На годишна основа (јуни 2002 / јуни 2001 година), цените на производителите на индустриски производи забележаа пад од 2,4%.

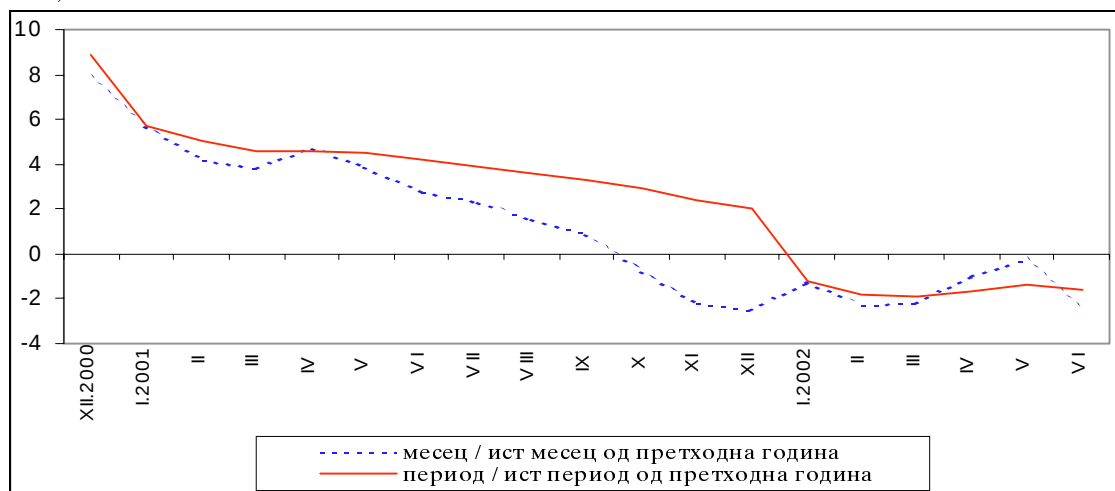
² Сите производи од категоријата исхрана и пијалоци, кои ја сочинуваат кошницата, се одредени како просечни месечни потреби на едно четиричлено неземјоделско домаќинство и тој список на производи е константен (исти производи - исти количества), во текот на една година.

³ Извор: The Energy Information Administration (EIA) - Statistical Agency of the U.S. Department of Energy.

⁴ Од јануари 2002 година Државниот завод за статистика на Република Македонија го објавува индексот на цените на производителите на индустриски производи според новата Национална класификација на дејности (НКД) и со примена на Националната номенклатура на индустриски производи (ННИП).

Графикон 3

Цени на производителите на индустриски производи
(во %)

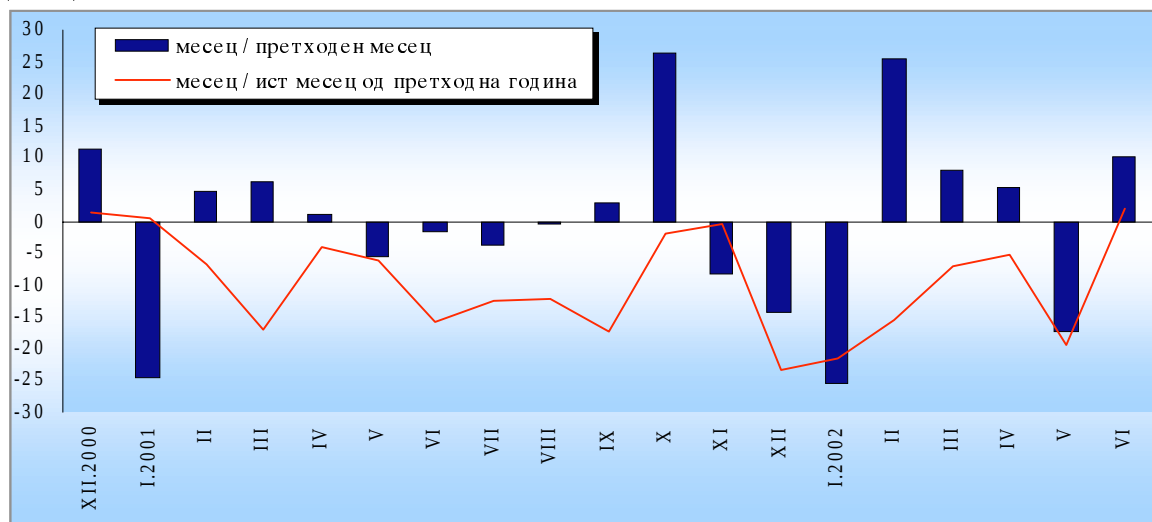
Динамиката на движење на цените на производителите на индустриски производи по месеци беше под влијание на месечните промени на цените на нафтата на светските берзи во првата половина на 2002 година. Освен во јануари и јуни, кога цените на производителите на индустриски производи забележаа пад на месечна основа, во останатите месеци тие остварија месечни стапки на пораст. Највисока стапка на пораст е регистрирана во април (1,3%), што се должи на значително повисоките цени во производството на деривати на нафта (20,4%) во кој беше инкорпориран изразениот пораст на светските цени на суровата нафта во март и април (за 17,0% и 8,7%, соодветно). Најизразен пад е регистриран во јуни (1,3%), како резултат на падот на цените на нафтени деривати (за 12,0%) во согласност со падот на цената на суровата нафта на светските берзи.

1.2. Индустриско производство

Како продолжение на движењата во претходната година, во првата половина од 2002 година физичкиот обем на индустриското производство забележа пад, регистрирајќи просечна стапка на опаѓање од 11,2% во однос на истиот период од 2001 година. Со оглед на тоа што ваквите движења не се вообичаени за овој период од годината, високиот пад на индустриското производство во првата половина од 2002 година се должи на продолжението на економската криза и сеуште незајакнатиот индустриски сектор од последиците од безбедносната криза во минатата година. Имено, влошените услови на работење и значително намалената економска активност предизвикани од нарушената безбедносна состојба во 2001 година, детерминираа исклучително ниска стартна основа на индустриското производство во 2002 година. Притоа, во 2002 година, и покрај започнатиот процес на постепено нормализирање на состојбите во економијата и заживување на економската активност, не дојде до значително подобрување поради сеуште присутното влијание на негативните ефекти од минатогодишната криза. Главни ограничувачки фактори за зголемување на производството во 2002 година се недоволната домашна и странска побарувачка, неизвесното економско опкружување и финансиските проблеми на производните претпријатија.⁵

⁵ Според анализата на деловните тенденции на Заводот за статистика.

Графикон 4
Индустриско производство
(во %)

Хронолошки набљудувано почнувајќи од 1996 година наваму, 2002 година е трета година во која, како последица на естерен шок, индустриското производство отстапува од вообичаените движења, забележувајќи пад во првата половина од годината (покрај 1999 година, поради воените случувања во СР Југославија и 2001 година, поради воено-безбедносната криза во Република Македонија). Следствено, евидентно е дека ваквите шокови значително го забавија растот на индустриското производство како движечка сила на македонската економија.

Од аспект на главните индустриски групи, падот на индустриското производство во првата половина од 2002 година се должи на намаленото производство на енергија (за 31,3%), производството на трајни производи за широка потрошувачка (за 23,9%) и производството на интермедијарни производи, освен енергија (за 17,2%), кои заедно сочинуваат 62,7% од вкупното индустриско производство во Република Македонија. Производството на капитални производи и на нетрајни производи за широка потрошувачка оствари пораст (за 40,7% и 2,7%, соодветно). Набљудувано по сектори, производството е намалено во сите три сектори (вадење руди и камен, преработувачка индустрија и снабдување со електрична енергија, гас и вода). Притоа, производството во преработувачката индустрија, како сектор со најголемо учество во индустриското производство (89,9%), е намалено за 10,8%.⁶

⁶ Државниот завод за статистика на Република Македонија од јануари 2002 година започна со пресметка на индексите на индустриско производство според Националната класификација на дејностите (НКД) и со примена на Националната номенклатура на индустриските производи (ННИП), врз основа на препораките на ЕУРОСТАТ.

Табела 2
Структура на индустриското производство

	структура во %	VI.2002 VI.2001	I-VI.2002 I-VI.2001
Вкупно	100,0	2,0	-11,2
Енергија		-60,2	-31,3
Интермедијарни производи, освен енергија		12,2	-17,2
Капитални производи		12,2	40,7
Трајни производи за широка потрошувачка		6,3	-23,9
Нетрајни производи за широка потрошувачка		11,7	2,7
<i>Вадење руди и камен</i>	3,2	-2,4	-27,1
<i>Преработувачка индустрија</i>	89,9	4,4	-10,8
Производство на прехранбени производи и пијалаци	24,9	10,7	5,4
Производство на тутунски производи	5,0	-2,1	-14,0
Производство на текстилни производи	4,3	8,4	2,8
Производство на предмети за облека; доработка и боење на крзно	4,5	-14,8	-20,0
Производство на кокс, деривати на нафта и нуклеарно гориво	7,1	-98,8	-51,2
Производство на хемикалии и хемиски производи	7,2	51,6	-14,8
Производство на производи од други неметални минерали	4,6	31,7	0,6
Производство на основни метали	16,4	16,5	-27,4
Производство на електрични машини и апарати, неспомнати на друго место	4,0	-9,7	-24,7
<i>Снабдување со електрична енергија, гас и вода</i>	6,9	-24,9	-8,4

Извор: Завод за статистика на Република Македонија

Од вкупно 24 индустриски гранки, производствената активност е намалена во 14 гранки, кои сочинуваат 56,7% од вкупното индустриско производство. Од позначајните индустриски гранки, највисок пад е регистриран кај производството на деривати на нафта (за 51,2%) и производството на основни метали (за 27,4%), што делумно ги одразува недоволните состојби во индустријата за челик во глобални рамки.

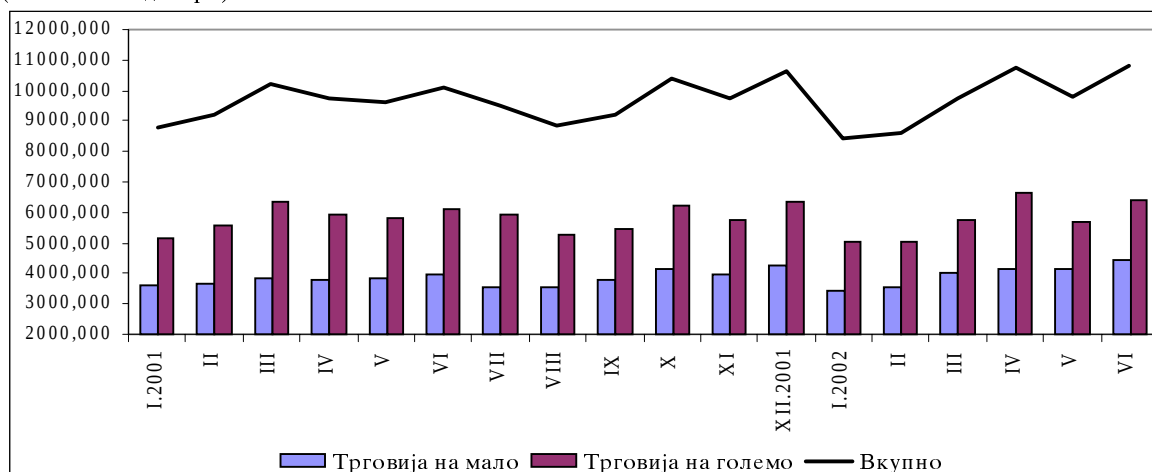
Анализирано по месеци, намалување на производството на месечна основа е регистрирано во јануари (25,5%) и мај (17,4%). Падот во јануари се должи на влијанието на вообичаен сезонски фактор (намален број на работни денови), додека падот регистриран во мај е невообичаено висок за овој месец од годината и главно се должи на намаленото производство и снабдување со електрична енергија, гас и вода. Во останатите месеци од првото полугодие на 2002 година, индустриското производство оствари пораст. Притоа, највисок месечен пораст беше остварен во февруари (25,5%), што е детерминирано од сезонски фактори (ниска споредбена основа од претходниот месец), а делумно е резултат на заживувањето на економската активност и отпочнување на процесот на нормализација на економската состојба.

1.3. Промет во трговија и градежништво

Во периодот јануари-јуни 2002 година, вкупниот промет во трговијата оствари номинален пораст од 1,0% во споредба со истиот период од претходната година и

достигна 58.179 милиони денари⁷. Набљудувано по квартали, во првиот квартал од 2002 година во однос на истиот период од минатата година, вкупниот промет во трговијата е намален за 4,9%, што се должи на високата споредбена основа во првиот квартал од 2001 година (зголемена потрошувачка во кризниот период под влијание на психолошки фактори). Во вториот квартал од 2002 година, прометот оствари пораст од 6,6% во споредба со истиот период од минатата година. Воедно, трговскиот промет во вториот квартал од 2002 година го надмина прометот остварен во првиот квартал за 17,0%. Во услови на обновување на економскиот амбиент во земјата после безбедносната криза, стапките на месечна промена на вкупниот промет во трговијата во првата половина од 2002 година имаа нерамномерно движење, но сепак регистрираниот пораст на прометот во трговијата во вториот квартал 2002 година е позитивен сигнал за започнато надминување на состојбите од времето на кризата. Притоа, највисоки месечни стапки на пораст на вкупниот трговски промет се регистрирани во март (13,4%), април и јуни (идентичен месечен пораст од 10,2%).

Графикон 5
Промет во трговијата
(во милиони денари)

Структурно анализирано, зголемениот промет во трговијата е резултат на порастот на прометот во трговијата на мало, при истовремено намалување на прометот во трговијата на големо. Така, прометот во трговијата на мало во првото полугодие од 2002 година достигна 23.665 милиони денари, остварувајќи пораст од 4,1% во однос на истиот период од претходната година. Прометот во трговијата на големо изнесуваше 34.514 милиони денари, што е за 1,1% помалку во споредба со првото полугодие од минатата година.

Во првото полугодие од 2002 година е регистриран кумулативен реален пораст на вкупниот промет во трговијата од 0,7%, при истовремен реален пораст на прометот во трговијата на мало и на големо (за 1,5% и 0,2%, соодветно).

Во градежништвото, во првото полугодие од 2002 година, договорените градежни работи се повисоки за 9,4% во однос на истиот период од минатата година и нивната вредност достигна 8.213 милиони денари. Зголемената градежна активност се должи на подобрената доверба на инвеститорите после кризата, како и на активностите за реконструкција и обнова на кризните региони. Во истиот анализиран период, вредноста на извршените градежни работи во Република Македонија

⁷ Проценети податоци на Државниот завод за статистика на Република Македонија.

изнесува 4.037 милиони денари, што е за 4,7% помалку споредено со истиот период 2001 година.

1.4. Вработеност и плати

Во првата половина од 2002 година вработеноста во Република Македонија забележа негативни движења. Така, вкупниот број на вработени лица во Република Македонија на крајот на јуни 2002 година изнесуваше 279.479 лица⁸ и во однос на крајот на декември 2001 година беше понизок за 13.413 лица, или за 4,6%. Притоа, пад на вработеноста е регистриран во сите три стопански дејности и тоа во земјоделството за 10,7%, во индустријата за 6,7% и во услужните дејности за 1,7%. Во рамки на индустријата, која учествува со 48,4% во вкупната вработеност во Република Македонија (според состојбата на крајот на јуни 2002 година), падот на вработеноста главно се должи на намалениот број на вработени во преработувачката индустрија (за 7.486 лица, или за 7,6%), која во вкупниот број на вработени учествува со приближно една третина. Поизразено намалување е регистрирано и во секторот вадење на руди и камен (за 1.189 лица, или за 17,9%), како и во градежништвото (за 1.033 лица, или за 4,2%). Во анализираниот период, во рамки на дејноста услуги (учество во вкупната вработеност од 47,2%), од вкупно девет сектори зголемување на вработеноста е регистрирано кај секторот финансиско посредување (за 496 лица, или за 8,2%), секторот јавна управа и одбрана (за 295 лица, или за 2,2%), како и во здравството и социјалните работи (за 229 лица, или за 0,8%).

Табела 3

Вработеност по сектори и дејности во Република Македонија

	31.12.2001	31.03.2002	30.06.2002
Вкупно	292.892	291.771	279.479
Земјоделство			
Земјоделство, лов и шумарство	13.555	13.508	12.131
Индустрија			
Преработувачка индустрија	98.739	97.415	91.253
Градежништво	24.858	24.530	23.825
Снабдување со електрична енергија	14.608	14.732	14.661
Вадење на руди и камен	6.625	6.506	5.436
Услуги			
Здравство и социјална работа	28.395	28.397	28.624
Образование	27.024	27.021	26.939
Трговија на големо и мало и осигурување	20.804	20.891	19.705
Сообраќај, складирање и врски	18.457	18.383	17.873
Финансиско посредување	6.044	6.315	6.540

Извор: Завод за статистика на Република Македонија

Вкупната вработеност во Република Македонија, во јуни 2002 година во споредба со јуни 2001 година е намалена за 23.079 лица, или за 6,1%. Во просек, во периодот јануари-јуни 2002 година во услови на намалена економска активност, вработеноста е намалена за 22.621 лице, или за 7,4% во однос на истиот период од претходната година. Анализирани по квартали, на крајот на првиот квартал од 2002 година во однос на декември 2001 година, вработеноста забележа намалување за 1.121 лице, или за 0,4%, додека во вториот квартал бројот на вработените се намали за

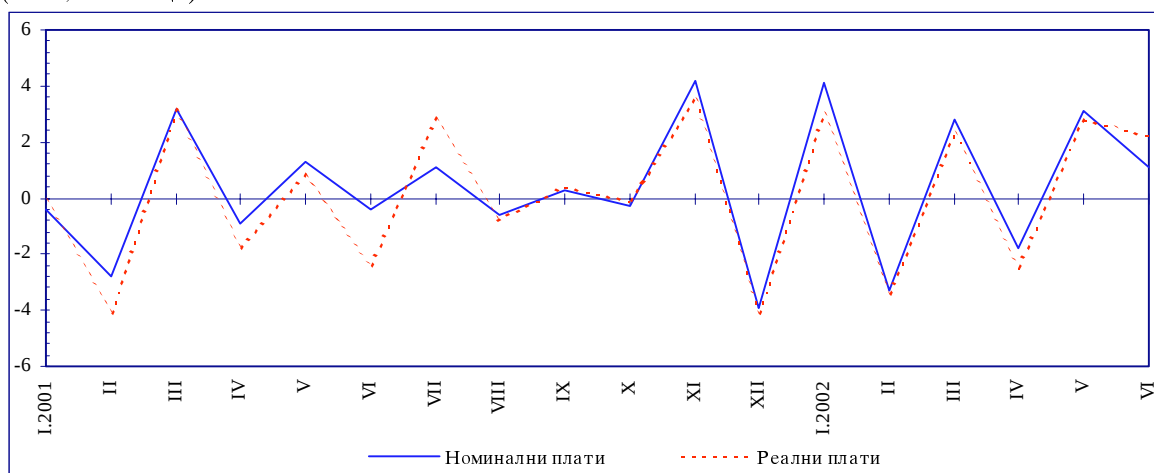
⁸ Месечните податоци за вработеноста на Државниот Завод за статистика на Република Македонија не се совпаѓаат со податоците од анкетата на работната сила заради различна методологија.

12.292 лица, или за 4,2%, што во најголема мерка се должи на забрзаниот процес на ликвидација на претпријатијата-загубари. Неповолните движења на вработеноста во Република Македонија ја нагласуваат потребата од поинтензивни структурни реформи во националната економија, како предуслов за надминување на овој проблем.

Во периодот јануари - јуни 2002 година, просечната нето плата по работник во Република Македонија изнесуваше 10.954 денари, што во однос на истиот период од минатата година претставува номинален пораст од 4,9%. Притоа, во набљудуваниот период платите се реално повисоки за 2,3%.

Графикон 6

Просечни исплатени нето плати
(во %, по месеци)

Во рамки на одделните дејности, во првото полугодие од 2002 година, индустријата и услужните дејности регистрираа подеднаков номинален пораст на платите од 4,1% во однос на истиот период од претходната година, додека просечната плата на вработените во земјоделството бележи номинален пад од 5,9%. Порастот во услужните дејности главно се должи на јунското зголемување на платите во јавната администрација. Највисока просечна плата во анализираниот период е регистрирана во рамки на услужните дејности, односно во секторот финансиско посредување (22.117 денари, што претставува пораст од 6,9% во однос на истиот период од минатата година). Во рамки на индустријата, кај секторот преработувачка индустрија, кој има највисоко структурно учество, просечната плата изнесува 9.860 денари и е повисока за 4,2% споредено со истиот период од минатата година.

1.5. Фискална политика⁹

Нормализирањето на состојбите во Република Македонија на безбедносен план имаше поволен одраз врз буџетот на Централната државна власт. Имено, за разлика од првото полугодие во 2001 година, во првата половина од 2002 година приходите на буџетот остварија пораст, како резултат на зголемените даночни приходи и поголемите приливи од странство. Од друга страна, расходите на буџетот остварија поумерен пораст во набљудуваниот период, при значително намалување на трошоците за безбедносни потреби.

⁹ Според податоци од Министерството за финансии.

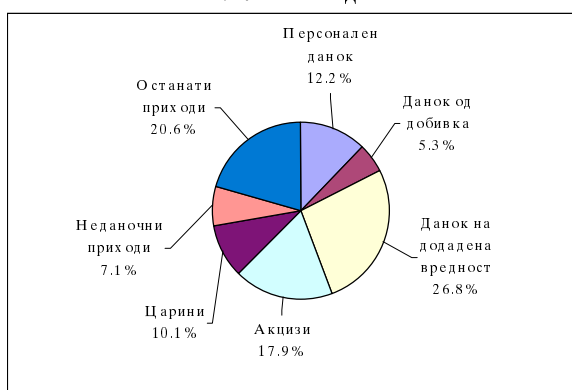
Табела 4
Вкупни буџетски приходи
(во милиони денари)

	Јануари - јуни		Индекс 2002/2001	Структура во %	
	2001	2002		2001	2002
Вкупни приходи на буџетот	29.475	33.604	114,0	100,0	100,0
1. Изворни приходи	23.531	26.805	113,9	79,8	79,8
од тоа:					
Даночни приходи:	21.440	25.502	118,9	72,7	75,9
- персонален данок	3.609	3.498	96,9	12,2	10,4
- данок од добивка	1.565	1.398	89,3	5,3	4,2
- данок на додадена вредност	7.887	9.234	117,1	26,8	27,5
- акцизи	5.285	4.968	94,0	17,9	14,8
- царини	2.974	3.150	105,9	10,1	9,4
- данок на финансиски трансакции	0	3.092	-	0,0	9,2
Неданочни приходи:	2.091	1.303	62,3	7,1	3,9
- претприемачки приход	1.261	566	44,9	4,3	1,7
- такси и надоместоци	520	561	107,9	1,8	1,7
2. Капитални приходи	215	253	117,7	0,7	0,8
3. Финансирање	5.728	6.546	114,3	19,4	19,5

Извор: Министерство за финансии на Република Македонија

Во периодот јануари - јуни 2002 година, вкупните приходи на буџетот изнесуваа 33.604 милиони денари¹⁰, што во споредба со истиот период од претходната година претставува пораст од 14,0%. Тоа се должи на порастот кај сите главни категории на приходи, што е одраз на релативно ниската споредбена основа и отсуство на данокот на финансиски трансакции во претходната година, како и на подобрена дисциплина на даночните обврзници. Притоа, не беа регистрирани значајни структурни поместувања во рамките на вкупните приходи на буџетот, односно главните категории на приходи го задржаа своето структурно учество речиси на нивото од истиот период од претходната година.

Графикон 7
Структурно учество на компонентите на вкупните буџетски приходи
I - VI. 2001 година

Изворните приходи на буџетот, кои ги опфаќаат даночните и неданочните приходи, во првата половина од 2002 година изнесуваа 26.805 милиони денари и во однос на истиот период од минатата година се повисоки за 13,9%. Тоа исклучиво е резултат на порастот на даночните приходи (за 18,9%), со оглед на падот кај

¹⁰ Во вкупните приходи на буџетот се вклучени приходите од финансирање на буџетот.

неданочните приходи (за 37,7%). Во рамки на позначајните видови на даночни приходи, пораст е регистриран кај приходите од данокот на финансиски трансакции, данокот на додадена вредност и царините.

Табела 5
Вкупни буџетски расходи
(во милиони денари)

	Јануари - јуни		Индекс 2002/2001	Структура во %	
	2001	2002		2001	2002
Вкупни буџетски расходи	30.862	33.045	107,1	100,0	100,0
1. Тековни трошоци	26.990	26.953	99,9	87,5	81,6
- Плати и наемнини	8.218	8.662	105,4	26,6	26,2
- Стоки и услуги	8.217	6.827	83,1	26,6	20,7
- Трансфери	8.560	9.402	109,8	27,7	28,5
- Камати	1.974	1.831	92,8	6,4	5,5
2. Капитални трошоци и нето позајмување	2.607	3.590	137,7	8,4	10,9
3. Резерви	50	77	154,0	0,2	0,2
4. Финансирање	1.215	2.426	199,7	3,9	7,3
Отплата на главница (амортизација)	1.215	2.426	199,7	3,9	7,3

Извор: Министерство за финансии на Република Македонија

Вкупните расходи на буџетот во првото полугодие од 2002 година изнесуваа 33.045 милиони денари¹¹ и во однос на истиот период од минатата година беа повисоки за 7,1%. Порастот се должи на зголемувањето кај сите категории на расходи, освен кај тековните расходи. Имено, тековните расходи, кои сочинуваат најголем дел од вкупните буџетски расходи, се намалени за минимални 0,1% во анализираниот период, главно поради значително пониските расходи за стоки и услуги (за 16,9%). Највисок пораст остварија расходите за отплата на главнина на долгот на државата, кои се речиси двојно зголемени, а нивното учество во вкупните буџетски расходи достигна 7,3% (наспроти 3,9% во истиот период од 2001 година).

Табела 6
Приходи и расходи на фондовите на буџетот
(во милиони денари)

	Јануари - јуни 2002			
	Вкупни приходи	Индекс 2002/2001	Вкупни расходи	Индекс 2002/2001
Социјални фондови	21.233	102,9	21.625	104,8
- за пензиско и инвалидско осигурување	12.136	102,3	12.514	102,0
- за здравствено осигурување	6.291	100,6	6.295	106,7
- за вработување	2.806	111,4	2.816	113,9
Фонд за патишта	1.352	66,1	1.393	65,3

Извор: Министерство за финансии на Република Македонија

Во првото полугодие од 2002 година, во однос на истиот период од претходната година, вкупните приходи на социјалните фондови (Фонд за пензиско и инвалидско осигурување, Фонд за здравство и Фонд за вработување) се зголемија за 2,9% и достигнаа 21.233 милиони денари. Притоа, расходите на овие фондови остварија

¹¹ Во вкупните расходи на буџетот се вклучени расходите за финансирање на буџетот.

поинтензивен пораст од 4,8%, достигнувајќи 21.625 милиони денари. Од друга страна, приходите и расходите на Фондот за патишта во анализираниот период беа значително пониски, забележувајќи пад од 33,9% и 34,7%, соодветно.